

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

MÓCSY ANTAL

1842—1900

Megdobban a szív; megdöbben a lélek. Lubrich... Mócsy. Rövid egy hét alatt két ilyen gigását a kath. magyar pedagógus-világnak kell a sírba szállni látnunk.

A halál elkerülhetetlen; az ember büntetése Istentől. Lubrich nagy volt, de korára nézve a sírba megérett. Megsírátjuk s esőben megnyugszik az Isten rendelkezésén. De Mócsy 58 éves volt. Olyan kor, midőn még az ember teljes munkaerejében van; midőn az okosan gyűjtött élettapasztalatok és tudás a kor bölcsesége által igazán aranyrá válhatik.

S Mócsy tudott volna és szeretett, oh de mennyire szeretett volna dolgozni!

Eszmától duzzadó lelke még sok, a nagyvilág előtt ismeretlen, okos gondolattól forrott... És a halál hideg lehellete ezeket is eltemette. Mi kár! Mennyi nemes eszme került a föld alá.

De az Isten végtelen bölcseségének így tett. Megelégette hűséges szolgájának földi tevékenységét; magához szolgáltotta, hogy elvegye kivívott jutalmát, dicsőségét.

Igen: dicsőségét. Mert emberi ésszel az olyan életnek, mint a milyen Mócsy volt, a túlvilágon csak az örök dicsőségét tudjuk elgondolni.

Mócsy 1842-ben született, az Alföld magyarságának e nagy empóriumában, Szegeden. Iskoláit is itt végezte. Hat gimnaziális osztály jeles végzése után ment a szegedi tanítóképzőbe, s ott *Bárány Ignác* tanítványa volt, kívül később is nemcsak személyes, mondhatni: baráti viszonyban volt, hanem irodalmi összeköttetésbe is jutott. A *Bárány-féle* olvasókönyvekben már sűrűn találkozunk Mócsy olvasmányával, melyeket adai tanító korában írt.

Először Horogoson volt tanító. Tudós plébánosa, ki Mócsyt nagyon szerette, a könyvtárát megnyitotta előtte. Mócsy mindig azt mondta, hogy emelkedését ennek az időnek, s ennek a papnak köszöni. S ezért nem is szűnt meg soha hangoztatni és ápolni a pap és tanító közötti jó viszonyt és annak áldásos eredményeitől várta a legtöbb jót az iskolai és tanítói életre.

Innét a bács megyei Adára került tanítónak a hatvanas évek közepén, a magyarság újraeredésének és az iskolaügy fejlődési mozgalmának derengő hajnalán. Az ekkor fejlődni kezdő tanítógyűléseken vezető szerepet vitt: írt, dolgozott, beszélt, agitált folytonosan. *Lomkay* lapjában, a Tanodai Lapokban, láttak tanulmányai napvilágot. E tanulmányok egytől-egyig a népiskolai rendszer reál-oktatás szükségességét, hasznosságát és fontosságát fejtegették és bizonyították. Megjelölte az irányt, az anyagot, annak elrendezését, a miként ő azt a népiskolai oktatás keretében elképzelte, — s később meg is valósította.

A manapság oly nagy hangon hirdetett, majdnem «fölfedezett» gazdasági és egészségügyi oktatást már a hatvanas évben sürgette; s a Petrováczezal és Schultzezal együtt szerkesztett olvasó- és tankönyvekben, ezelőtt 15 esztendővel meg is valósította, megelőzve ezzel a folytonosan elsőségükkel kérkedő közös iskolásokat.

Itteni tanítókodása közben — több osztályt tanítván egy teremben — született meg lelkében az osztatlan iskolák anyagbeosztásának üdvös elve: *a váltakozó, párhuzamos tanmenet*. Ezt iskolájában — a hogy a viszonyok és körülmények engedték — alkalmazta is.

A város minden jóirányú intézményeiben részt vett s azokban igen előkelő vezető szerepet vitt. Így történhetett, hogy a szegény szegedi fiúból lett tanító az adai dúsgazdag uricsaládnak, a Kelem-családnak legidősebb leányát kapta feleségül. S így történhetett, hogy 68-ban, midőn az akkor új kalocsai érsek: *Haynald Lajos*, megyéjét megismerendő, körutat tett, s e közben Adát is útba ejtette, a már akkor kitűnő szónok Mócsyt

bizták meg, hogy az európaihírű Haynald érseket, az adandó fátylasmenet élény, ünnepi szónoklattal üdvözölje.

Ez a szónoklat Mocsy életében fordulópontot jelent.

Mennyei József, az addigi kalocsai tanítóképző igazgatója államszolgálatba ment. Haynaldnak ember kellett ez állás betöltésére. Mikor Mocsy nagyhatású beszédet hallotta, meglepetve kérdészködött a szónok kilete felől. S megtudván, hogy tanító, maga elé idézte s följajánlotta neki Mennyei állását. Mocsy vonakodott; erősen leszólta önmagát, mint tanítót. S mikor az érsek *Apitz Sándor* plébánostól, a jó tanítókat rájengva szerető és érdemeiket megbecsülni tudó igazgatótól épen az ellenkezőjét hallotta annak, a mit Mocsy magára fogott, fölszólította, hogy írja meg az önéletrajzát s jellemezze magát. Mocsy itt is következetes maradt önmagához. S habár ez írásbeli önleszólás minden áron azt iparkodott kimutatni, hogy ő Mennyei állására alkalmatlan: a zseniális egyházfő bele látott a kártyába: Mocsyból a tulhajtott szerénység, a fölkinált állás fontosságának teljes ismerete és az attól való szent borzalom beszélt. S ez, és a kapaszkodásnak ezen ellentéte, megnyerték Haynaldot. Mocsyt fölvitette Kalocsára. S hogy mily szerencsésen választott, a kik elfogulatlanul itélünk, s őt megerteni képesek vagyunk — tudjuk.

Tanáraimra mindig büszke vagyok: de azért nagyon sajnálom, hogy Mocsy nem volt tanárom. 1869—1896-ig volt tanár s később igazgató. E 28 év alatt legkevesebbt 400 tanító került ki kezei alól. A ki ezen tanítók működését és életét ismeri, tudja csak igazán méltányolni Haynald intézkedésének bölcsességét, hogy Mocsyt vezértanárból igazgatóvá, és a pápai jubileumkor a Nagy szent Gergely-rend lovagjává tette, illetőleg avattatta.

Mocsy nem volt tanárom, de én azért tanítványja voltam s vagyok. Tanítványai által, működésük érdemei következtében, fordult felé a figyelmem, s lettem követőjévé a pedagógiában; s a vele való sűrű érintkezés és munkái tettek tanítványává.

Az első bécsi világkiállítás idejében küldötte ki őt Haynald Ausztria, Bajor s a többi német államok iskoláinak tanulmányozására. Ezen útjának bőséges tapasztalatairól jelentést tévén főpásztorának, jelentését Haynald könyvalakban kiadta, mely ma *Tanügyi-Tapasztalatok* címen forog közkezen. Lelkiismeretesebb, mélyerjűbb, praktikusabb és értékesebb ilyenmű munkát még nem olvastam, mint a hogy ezt az ezer-szemű Mocsy megírta. A beutazott országok iskoláinak szervezetét, belső életét, fölügyeletét, szellemét, az iskolának a népre való hatását stb. stb. éles szemmel s a magyaroknak tanulságosmódon a nála megszokott világossággal, lendülettel és hamisítatlan magyarsággal tárja elénk. A többi között ezen útjában akadt az ő párhuzamos-váltakozó tanmenetének pendantjára s az

illető tanítóval, rendszerük lényegéről mélyebben értekeztvén, hozta haza kész rendszerét hozzánk; melynek keretébe később csak a tartalmat és a formát kellett megalkotnia.

A tartalmat megadta az 1876-ban az ő közremunkálásával. Esztergomban készült püspökkari ellaborátum tanterve s különösen az osztatlan (egytanítós) és részben osztott (két-, három-négytanítós) iskolák heti óraterve, mely teljesen és önállóan Mocsy munkája. Hogy ezzel Mocsy hazánkban új meszyét vágott iskoláink életfolyásának, s hogy a túlsó táborban, (tisztelvén Mocsy nagy szerénységét, nevét mélyen, elhallgatva) sok követőre talált, a ki a dolgok folyását figyelemmel kísérte, az előtt teljesen világos.

A váltakozó-párhuzamos tannemet szerint tervezte és szerkesztette Mocsy, Petrovácz és Schultz társaságában, az osztatlan iskolák számára készült *Olvásó- és tankönyvet*, ezen iskolák III—VI. osztályai számára. E négykötetes munka már 15 év előtt megoldotta az osztatlan iskolák eredményes tanításának problémáját. Tekintettel arra, hogy az ezen könyvekhez készült útmutatót e lapok szerkesztője épen mostanság szándékozik részletesen ismertetni, s így e könyvek e tekintetben való ismertetését is adni fogja, erre itt nem térek ki. Csupán arra hívom föl az olvasó figyelmét, hogy ezen könyvekben Mocsy a gazdasági és egészségügyi oktatás kérdését teljesen és tökéletesen megoldotta. Ma mindenki, a ki e téren valamit alkotni akar, őt kénytelen követni; a ki tőle a lenyegben eltér, ferde útra tereli az ügyet.

E könyveket a Szent-István-Társulat adja ki. S ugyancsak itt jelenik meg a Bárány-fele könyveket figyelembe vevő, de teljesen új *Olvásókönyv* az osztott fiú- és külön a leányiskolák számára. E könyveket (a II—VI. oszt. részére külön kötetekben) *Mocsy, Petrovácz és Walter Gyula* dr. főtanfelügyelő társaságában szerkesztette. Ennél jobb olvasókönyve a magyar népiskolának nincs; katolikus szempontból pedig megmérhetetlen az értéke. Itt csak Mocsyról lévén szó, az ő érdemeire tekintünk e részben. Mocsy e könyvekben — az eddigi szokástól eltérőleg — a mai társadalmi kérdéseket is tárgyalja. Hogy ez mekkora újítás és mily fontos, azt bővebben fejtegetnünk fölösleges, tanítóemberek lévén, kik a «non scholae sed vitas discimus» (ne az iskolának, hanem az életnek tanítunk, tanuljunk) elvét ismerjük és méltányoljuk.

1896-tól kezdve Mocsy országgyűlési képviselő volt, a tapolezai kerületet néppárti programmal képviselvén. Itt is, mint minden téren, becsületére vált a magyar katolikus tanítósnágnak.

Mint a *Kalocsai Néplap*-nak több évtizeden keresztül szerkesztője, komolyan foglalkozott a politikával. Mint képviselő pedig oly komoly politikai tanulmányokat végzett, mint kevés társa e hazában. S ez a készülttség, nagy általános műveltsége, gyakorlati érteke, a nép szükségleteinek ismerete és a magasabb szempontok szerint

való bizt
tisztaz
fölfog
és kime
biztosít
puritan
képvisel
szakime
közö ta
tudomán
képvisel
te — hi
sági poli
tényt fölsz
nyert m
befolyást
a vallás
is. A mi
Mint a
csak a
mi az e
törvényh
könyvek
térén ér
solválva
(a mi b
vényhoz
günylőc
mulattat
nek kigü
menye v
a szeme
szüntetn
rontás t
seket.

Hogy
hozói te
fő csup
több izl
bőjáról,
rendelle
fejzte k
vetés tá
házakról
tené ő
döbhent
ben ügy
ügyi vivi
Csak a
hálával
fisztán k
az igazs
És soha
togott, f

És sz
(Mert, f
pánasz
észme v
Hossz
teflenség

való biztos tájékozottsága s mindezeket átölelő, tiszta, evangéliumi alapon nyugvó keresztény fölfogása, párosulván nagy szónoki tehetségével és kimeríthetetlen szóbőségével — tisztos helyet biztosított neki a magyar parlamentben. Mint püfian ember, lelkiismeretes és kötelességtudó képviselő, böles szociál-politikus, gazdasági szakismeretekkel régóta eredményesen foglalkozó tanfériú és gazda s főleg, mint mely tudományú és böles tanfériú: sok hasznót tett képviselőségével a nemzetnek. Gazdasági nézetei — hiába hallgatják el — átalakították gazdasági politikánkat; a gabona-uzsora ügyében törzént fölszólalásai és agitációja külön törvényben nyert megtestesülést; tanügyi nézeteivel döntő befolyást gyakorolt az ügyek menetében; még a vallásos szellemi megbecsülése szempontjából is. A mi nem esekély dolog.

Mint gyakorlati nevelő, jól tudta, hogy nemcsak a család és iskola nevel; hanem minden, mi az embert körülveszi. Ezért üzent hadat a törvényhozásban az erkölestelen kirakatok, képek, könyvek és iratok ellen. S ha a törvényhozás e téren érzékellen vagy romlott érzékű tagjai mosolyval fogadták is egyes fölszólalását e téren (a mi bizony nagyon szomorú világot vet törvényhozóink ezen részére) s ha az érdekelt sajtó gúnyolódásai sok romlottvérű és erkölcsű embert mulattatott is ezeknek a becsületes törekvéseknek kigúnyolásával: Mócsy fáradzásainak eredménye volt; mert a törvényhozás is fölnyitotta a szeméit s legalább korlátozta, ha teljesen megszüntetni nem volt is képes, ezeket az erkölestontás útján gazdagodni akaró, káros törekvéseket.

Hogy mennyire ideálisan lelkesedett törvényhozói tevékenysége közepett is, egy példát hozok föl csupán. Nagy betegen feküdt a klinikán, hol több ízben meglátogattam. Nem panaszkodott a hójáról, hanem a klinikán uralkodó egészségügyi rendellenességeket és hibákat esetelvé, óhaját fejezte ki, hogy csak a belügyminiszteri költségvetés tárgyalásáig annyira fölépülne, hogy a kórházakról egy beszédet mondhatna el. Hogy lefestene ő e téren való elmaradottságunkat! «Mégdöbhentő — *ságtá* szegény — hogy sok tekintetben úgy látszik, mintha a legelenőbb egészségügyi vivmányokról sem tudnának a kórházakban.» Csak a formán évődött; mert — szerinte — hálával tartozik a kezelésének s ha az igazságot tisztán kimondja, hálátlanak bélyegeznek; holott az igazság kimondása e kérdésben országos érdek. És soha másról nem beszélt, mindig erről sutogott, hogy meg ne hallják.

És szegény, ezt az eszméjét is sirba vitte. (Mert, hogy nem maradt volna meg a panasza panasz mellett, az bizonyos.) És hány nemes eszme vár újabb fölfedezőt az ő halálával.

Hosszú, folyton súlyosodó s végre a teljes tehetlenségig gyöngítő betegségében, mindig terve-

zett, mindig dolgozott. Nyugodalmat nem ismert soha. Most végre nyugszik. Átköltözött az öröknyugodalom hazájába, várván a dicsőséges föltámadást.

Mi siratjuk az ő halálát, az ügyünket ért nagy veszteséget.

De nem halt meg. El ő itt, mi közöttünk is. Munkái, eszméi, diadalai föntartják nevét, elevülhetetlenné teszik dicső emléket.

S nekem csak az fáj, hogy e pillanatnyi szükség parancsa alatt készült, hirlapírói rohamossággal elnagyolt első emléke még a saját lelkemet sem elégíti ki, a kinek a lelkében pedig minden szóra ezer emlék újul föl, a mit itt el nem mondhattam; a kik pedig őt nem ismerték, csak annyinak kénytelenek tartani, a mennyit itt elmondhattam róla. Pedig sokkal több volt.

Az örök világosság fényeskedjék neki.

Dreisziger Ferencz.

Föl Esztergomba.

Nemes buzgalom csak nemes eredményeket szülhet. Egy erőtel duzzadó országos testületnek, minő a magyar katolikus tanítóké, az egyház és a haza iránt lelkesülő nagy buzgalma eredményeimen ki kell, hogy hasson a századokkal vetélkedő időkorig. És anyagilag bármily szegények vagyunk is, gazdagok az értelem, az akarat és az érzelem nagy világában, melynek minden egyes nevelői és tanítói válfaja egy-egy hatalmas oszlopa az egyház és a haza iránti szeretet legnemesebb földadatának készséggel való hű teljesítésére. Az az áldozat pedig, melyet mi szerény anyagi tehetségünkhöz mértén rakunk le a kegyelet oltáránál, mint Ábel áldozatja, kedves az Úr előtt s jutalma a tiszta, az önzetlen szív szeplőtelen-sége, mely fölött az Úr örködik.

Ha a magyar katolikus tanítói karnak egyéb érdemei sem volnának, minthogy katolikus tanító, ez az egy fölérne minden érdem értékével. De ezen kívül van még egy érdeme s ez az a történeti érzelemből fakadó kegyeletartozás iránti öntudat, mely a magyar katolikus tanítói kart mindenha a nemzeti érzület szent forrásaihoz vezette és vezet.

Nem kérkedés, a mit a lelkem sugall kimondani, hogy nemzetünk művelődését, mi katolikus tanítók segítettük fölépíteni, azon az alapon, a melyet kilencszázad évvel ezelőtt a magyar katolikus tanítók atyamestere, szent István király az ő bölesességével, Istentől ajándékozott látnoki szellemével letéteményezett. A ki ezt tagadja, arczul csapja a magyar nemzet dicsőséges történetének irományokkal igazolt igazságait.

Krisztus az alap, nemzetünk állami kibontakozásában s annak is kell maradnia. Így gondolkodik egy magyar katolikus tanító. De így gondolkodik az egész zöm is, ki megbízatást nyert arra, hogy az annyi századot diadallal végig küzdő „nemzet” gyermekeit oktassa és nevelje.

S most, midőn ezen alap lerakásának kilencz-százados övfordulójához értünk, csak lelki gazdagságunkat tanúsíthatjuk, ha az azzal egybekötött ünnepeleyn mentől számosabban jelenünk meg.

Ne tartson bennünket vissza semmi sem. Az áldozat, mely szegénységünk helyzetét igénybe veszi, megtermi nemes gyümölcseit. Meg kell mutatnunk ország-világ előtt, hogy a magyar katolikus tanító kar együtt érez, együtt hevül a szent és sérthetetlen eszmékért, a melyek egyedül biztosítják a magyar nemzet jövőjét, állami fönmaradását. Nekünk legideálisabb eszményünk a *háza és az egyháza*, mely előttünk szétválaszthatlan, mint az Istenség.

Eznek a nagy és fönséges eszmenek bennünk élő tanítóteleért kell megragadnunk a zarándokotot, hogy vele odatérjünk az Arpádok királyi székéhez, melynek Sion-hegyen az ország főtemploma, az azt ővedző molyhos várromja áll s alatta a királyi folyam szöke habjai folynak.

Ez a tanúságtétel a mi örökön vallott történeti fölfogásunk, erzületünk és tudatunk bizonyítványa, melyet nem a szószátyárság, hanem a fény állít ki részünkre. Es ha anyagi helyzetünk nem engedi meg, hogy Romába az ősforráshoz jussunk, hogy Nagy Lajos királyunk által emelt kegyhelyhez, vagy bárhova mehessünk, nem gátolhat meg bennünket az, hogy Esztergomba zarándokoljunk. A magyar katolikus tanító nem zárkozhatik el attól, ha csak egyéb körülményei nem akadályozzák.

Jöjjenek össze mentől többen, hogy föllépésünk fönséges legyen, mint a hajnal bibora. Jöjjenek el a férfiak s jöjjenek el a nőtanítók, kik a korszoruban a rózsát fogják jelképezni azon a szent helyen, a hol Sarolta a menyeyei jelenést látta, s hol Gizella királyné férje munkásságában oly odaadó szeretettel és buzgalommal osztozkodott.

Hozza Isten őket!

Ha aranyaim volnának, marokkal szörnám pályatársaim közé, ám a szegénység nem akadályoz meg arra nézve, hogy magam is oly gazdag né legyek érzelmeikben, mint a magyar katolikus tanító kar, mely a vallásos és hazafiúi érzelmeiben magát túlszárnyalni nem engedi meg. Még egyszer: Isten hozza őket.

Bertalan Vincze.

A régi jó időkől.

Azt az egyet megtette urambátyám, már a saját kényelméből is, hogy mindig egy-egy fél-órával később jött be, hogy — mint mondta — en addig a nehezén tülessem: de bizony volt sokszor olyan zürzavar, beszéd, láрма, mikor ketten tanítottunk, hogy esodálok, hogy meg nem süketült valamelyikünk. Most is eszembe jut, mikor p. o. én az egyszeregyet mondattam, ő meg a Királyos könyvből fujatta a verset... és hát mégis hozzászoktunk, mert úgy kellett lenni... Belefogtam tehát mindjárt másnap a tanításba. Szemléltetni kezdtem. (Most beszéd- és erte-

lemgyakorlatnak mondjuk.) Elkészültem annak módja szerint, még a jegyzékemet is az asztalra tettem.

— Hol vagy most, kis fiam? — szólítottam egy kis apróságot.

— A gombóciban — válaszolt jólélekkel, a mit hatalmas nevetés követett 190 gyerek torkából.

A nem várt eredményre megrémültem. Szerencsémre eszembe jutott, hogy iskolánk gúnyneve: gombóc. De hát sem a képezdében, sem előkészülesem közben nem gondoltam arra, hogy mit kell az ilyen gombócfeleletekkel tenni; hát bizony hirtelenében alig tudtam kikezermeregni a bajból.

A nagy nevetésre, melyet alig tudtam lecsillapítani, hirtelen ott termett urambátyám.

— Mit csinálnak? kérdé aggódva.

— Szemléltetni akarok.

— Szemléltetni? Hát az mire való? Minek az a sok «Mint van keetek»-beszéd! Jobb lesz bizony, ha dologhoz lát, megkezdzi az a-b-c-t, mert majd nem tanulják meg.

— De hát előbb legalább egy kis ismerkedést...

— Ej, hagyja el! Majd megismerkednek úgy is... Sok beszédnek sok az alja...

Oda lett tehát tervem; nem szemléltethettem.

— Aztán, — szoltam félve, — nem lenne jobb, ha a hangoztatás módszere szerint tanítanék olvasni? (Akkor kezdtük a hangoztatást, melyet később az írva-olvasás váltott föl.)

— Micsoda? — förmedt reám, — azt az ugatást akarja tanítani? Ha maga ura lesz, tehet, a mit akar; itt én parancsolok. Nekem semmiféle újítás nem kell; úgy tanít, mint eddig tanítottunk. Györött. (Folyt. köv.) *Kárpáti Imre.*

A nmélt. püspöki kar által engedélyezett tankönyvek sorából mely tankönyvek azok, melyek a mi vidékünkön is a legjobb eredményvel használhatók?

Ha a fenti kérdésre csak röviden akarnék válaszolni, azt mondanám: hogy a mi vidékünkön is az oly tankönyvek használhatók a legjobb eredménnyel és kizárólag, melyek iskoláink szellemével, szervezetével és intenciójával meg egyeznek. Olyan tankönyvek, melyek nem a gomba-módra szaporodó könyvek mintájára, hanem igenis kellő szakismeret, a viszonyok legszorosabb figyelembe vétele mellett, a legkiválóbb katolikus tanítói által *egyedül a katolikus népiszkolák számára irattak.*

Amde ez igen csekély megvilágítása volna a dolognak...

«A csekély világosság pedig — tudvalevőleg — csak arra való, hogy csak maga láttassék s még inkább elveszi a szem látóerejét, hasonlóan a kisvárosi bérkocsikon alkalmazott magyar lólámpákhoz, melyek legfőlebb csak arra jök, hogy mások bele ne ütközzenek, nem pedig arra,

mire t
az irt

S
olvas
sötét,
gyeks
helyez
az tis
legyen

Nem
lesz és
csak
iskolai
veket
nem a
hala I
itt a m

Ten
tesz a
bizony
jobb,
máshk
szik;
azért,

Gy
«Sok
nyei
juk s
idegen
napke
ban v

Es
érdeke
dolog

Ter
bízva
avagy
hogy
elvem

Isk
jobb
lanos
ten K
azt is
sen k
katho
kiadv
hálva

S e
a tan
iskola
iskola
az ily
meke
csak
el au
hane
rágoz
vallá
végü
melle
mely

mire tulajdonképen hivatvák, hogy t. i. a kocsis az irtszeli árkot kikerülni tudja.»

S minthogy én nem szeretném sem tisztelt olvasóimat, sem pedig magamat valamelyes sötét, mély, avagy labirintyszerű árokba juttatni, igyekszem jelen munkámat oly megvilágításba helyezni, hogy az ne csak lássék, hanem, hogy az tisztán áttekinthető és könnyen érthető is legyen.

Nem tagadom, hogy ez fölötté nehéz munka lesz és tartok tőle, hogy vagy épen nem, vagy csak részben jelen munkámat oly megvilágításba helyezni sikerüljön jó szándékom; mert iskoláink számára sikerrel használható tankönyveket felsorolni, ajánlani vajmi nehéz. Nehéz — nem azért, mintha ilyenek nem volnának, mert hah! Isten vannak bőven; de nehéz azért, mert itt a megszokottsággal kell küzdeni.

Tény, hogy tankönyveink használatánál sokat tesz a *megszokottság*, a mi pedig kétségkívül nem bizonyíték arra nézve, hogy az a jó, vagy a legjobb, a mit megszoktunk. Egyiknek ez a jó, a másiknak meg az, vagy amaz! Péternek ez tetszik; Pálnak meg az, vagy amaz! És mindez azért, mert megszokta.

Igy vagyunk ezzel, mint a babonás emberrel: «Sok ember babonás érzelmeihez, hibás véleményei és tévelygéseihöz csupán azért, mivel hozzájuk szokott, annyira ragaszkodik, hogy azokat idegen, habár helyes véleményekkel, a sokszor napként ragyogó igazsággal fölcserélni egyáltalában vonakodik».

És én ezeket tudva — tekintve tanügyünk érdekét — még is bátorkodtam ezen fontos dolog megvitatása céljából tollat ragadni.

Természetesen, tisztelt Kartársaim véleményére bízva a munkámban elmondottak helyességét, avagy helytelenségét eldönteni: mert hát tudom, hogy a jónál is van, lehet még jobb is és nekem elvem: Győzzön a jobb.

Iskoláink számára a mi vidékünkön is a legjobb sikerrel használható tankönyveket már általánosságban volt szerencsém dolgozatom kezdetén körvonalozni, melyhez hozzá kell tennem azt is, hogy *azon tankönyveket lehet csak sikeresen használni, melyek egyedül és kizárólag katolikus intézménynek, a Szent-István-Társulat kiadványait képezik*, vagy legalább is általa aprobálva vannak.

S ezt különösen is kell hangsúlyoznom, mert a tanító csak így lehet nyugodt arra nézve, hogy iskolájában oly tankönyveket használhat, melyek iskolája szellemét nem veszélyeztetik; mert csak az ily tankönyvek használata mellett lesz gyermekei lelke a megméltelyezéstől ment és mert csak az ily tankönyvek használata által veheti el ama jó magot, melyből nem tövis és burján; hanem az ország jólétének és egyházunk fölvirágoztatásának legbiztosabb momentuma: *a vallásosság és közérkölesiség sarjadzik ki*, — és végül, mert csak az ily tankönyvek használata mellett érheti el a tanító ama kettős célt. — melyre minden katolikus tanítónak törekednie

kell; — hogy t. i. növendékeit vallásos és hazafias polgároknak nevelje.

Ámde lássuk már most osztály- és sorrend szerint, hogy melyek azok a tankönyvek, melyek a mi vidékünk iskolaiban is a legjobb eredménnyel használhatók?... Vallásos és hazafias tankönyveket fogok ajánlani.

(Folytatása következik.)

IRODALOM.

A magyarországi róm. kath. népoktatási tanintézetek számára jóváhagyott «Tankönyvek és taneszközök jegyzéke» az 1900 1901. tanévre.

A nagymélt. püspöki kar által kinevezett bizottság jóváhagyásával közrehozsátja a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala Budapestben, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.

A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala minden évben kiadja a *Tankönyvjegyzéket* s ezt nem üzleti érdekből, hanem kötelességszerűen eszeleksi, mert a nagymélt. püspöki kar azon magas megbízatásából, hogy a kath. népoktatási intézeteket vallásérkölesi, hazafiai és paedagogiai szempontból kifogástalan tankönyvekkel ellátni hivatott, azon kötelességet is bírja, hogy minden tanév elején jó eleve *tájékoztassa a kath. népoktatási intézetek előjáróit és tanítószemélyzetét* arról, melyek azon tankönyvek, a melyeknek használata a hivatalosan működő tankönyvvizsgáló-bizottság részéről, a *nagymélt. püspöki kar nevében*, kath. tanintézetek számára *engedélyezettek*. Igen, engedélyezettek, mert a nagymélt. püspöki kar a *Szent-István-Társulat* kebelében működő *tankönyvvizsgáló-bizottságnak* tette kötelességére, hogy *a nagypontosságú és nem kis felelősséggel járó jogot gyakorolja*.

Tudtunkkal a bizottság nagy lelkiismerettel, szigorú kötelességtudással tesz eleget e feladatának s a Társulat kiegészíti ezt azzal, hogy minden tanévre új és új Tankönyvjegyzéket küld szét a kath. tanintézeteknek. Tehát nincs iskola, intézet, mely tájékozást ne nyerne azon tankönyvekről, a melyeket *egyedül szabad és megengedett iskoláinkban használni* be lehet. És ezt nyomtatékkal **hangsúlyozzuk**, mert a kezünk között lévő értesítőkből *sajnosan tapasztaljuk, hogy még mindig nagy azon kath. intézetek száma, melyek nem vettek tudomást* a nagym. püspöki kar intézkedéséről s iskoláikban több oly tankönyvet használnak, melyek a kath. tankönyvvizsgáló-bizottság részéről nem approbáltattak s így nem foglaltatnak a Társulat által kibocsátott Tankönyvjegyzékben.

Mi azt hisszük, hogy az által, hogy évről-évre fölhívjuk erre a körülményre az illetékes tényezők figyelmét, csak hasznos szolgálatot teszünk a kath. nevelés szent ügyének. És nem habozunk kijelenteni, hogy ideje volna, hogy *végre-valahára az arra hivatott hatóságok érvényt szerezzenek a magas püspöki kar rendelkezésének az által, hogy hatáskörükben szigorúan eltiltják a nem engedélyezett tankönyvek használatát*.

Hogy ennek hangsúlyozása mennyire indokolt, igazolja azon körülmény, hogy az állami és községi tanintézetekben *egyellen-egy tankönyvet sem használnak a tanügyi kormány által elrendelt engedélyezés nélkül*. Miért nem lehetne azt a kath. tanintézetekben, a nagym. püspöki kar határozata kapcsán, szintén keresztülvinni, hogy csakis a kath. tankönyvvizsgáló-bizottság által engedélyezett tankönyvek használata legyen a kath. iskoláinkban?!

És kibívót ezen követeléssel szemben **nem ismerünk el**.

Végiglapozva az ez évi Tankönyvjegyzéket, örömmel látjuk, hogy maga a Szent-István-Társulat oly számos tankönyvvel gazdagította csak a lefolyt évben is tankönyv-irodalmunkat, hogy bizonyos választék áll a tan-

intézetek vezetőinek rendelkezésére a jelesebbnél-jelesebb tankönyveket illetőleg. Tehát semmi szín alatt el nem fogadható azon ellenvetés, hogy talán nem volna elegendő engedélyezett tankönyvünk. Van bőséges választék, csak tessék fáradságot venni bárkinek is a Tankönyvjegyzék láttatásához és meggyőződik állításunk igaz voltáról.

Ha tehát nem akarja bárki is, mint a hogy nem akarhatja senki sem figyelmen kívül hagyni a magyn. püspöki kar azon gondoskodásának vallás-erkölcsi szempontból való jelentőségét, melynel fogva csakis kath. iskolákra külön engedélyezett tankönyvek használhatók tantervezetünkben, úgy szívesleg meg sorainkat minden kath. tanító, a ki a szó teljes értelmében véve a kath. nevelés és oktatásunk kíván közlege lenni a kath. iskola talai között.

Ki az 1900. 1901. tanévre kiadott Tankönyvjegyzékben bent nem foglalt tankönyvekkel kath. iskoláinkból? Ezt a kath. nevelés jól fölfogott érdeke követeli.

Rátérve a Tankönyvjegyzékre, a czimlapon belül az első lapon találjuk felsorolva a Szent-István-Társulat legújabb tankönyv-kiadványait.

Elemi iskolák számára megjelent: *Németh Gyula*. A Keresztény Katholikus Anyaszentegyház rövid története. Füzve 40 fillér. — *Gerely József*. Szertartástan. (Sajtó alatt). — *Győrffy János*. A Magyar Nemzet Története, kapcsolatlan a világtörténelem főbb eseményeivel, 48 fillér. — *Möcsy László*. Gazdaság- és Kertészeti tanítási iskolák számára 40 fillér. — *Möcsy László*. Gondaság- és Kertészeti tanítási iskolák számára 32 fillér. — *Ertl Heribert*. Természettudományok a kath. népiskolák felső osztályai számára (Sajtó alatt). — *Dreisziger Ferenc*. Tmütatás a Möcsy-Petrovácz és Schultz-féle Első és Második Olvasó- és Tankönyv módszer felhasználásához. Füzve 2 korona. — *Möcsy-Petrovácz-Walter*. Magyar Olvasókönyv a kath. népiskolák V-VI. osztályai számára. Kötve 1 korona 44 fillér. — *Dreisziger-Számorl-Szokolaj és Rédei*. Olvasókönyv gazdasági és ismétlőiskolák számára. Kötve 1 korona. — *Schultz Imre*. Német Olvasókönyv a népiskolák II. osztálya számára. Kötve 48 fillér. — *Schultz Imre*. Német Olvasókönyv a népiskolák III. osztálya számára. Kötve 60 fillér. — *Győrffy János*. Fali Egyszeregy. (130 80 cm.) Használati útmutatással. Ara csak papíron 1 korona 20 fillér, vászonra 30 fillér, bőrével 3 korona 20 fillér. — *Ember Károly*. Kath. falusi iskolák Olvasó- és Tankönyve osztatlan iskolák III-VI. osztálya számára 88 fillér.

Felsőbb iskolák számára megjelent: *Gerely József*. Szertartástan. (Sajtó alatt). — *Demény Dezső*. Egyház-történelem. (Sajtó alatt). — *Vargha Dezső dr.* Egyház-történelem. Tanítóképzőintézetek, polgári és felsőbb leányiskolák számára. (Sajtó alatt). — *Bartha József dr.* Magyar nyelvtan mondattani alapon. Közép- és polgári iskolák I-II. osztálya számára. (A vallás- és közokt. minisztérium által 1903/1900. sz. a. engedélyezve.) Füzve 1 korona 20 fillér, kötve 1 korona 60 fillér. — *Prónai Antal dr.* Magyar Olvasókönyv a középiskolák I. oszt. számára. Képekkel. (Engedélyezve 1211/1900. sz. a.) Füzve 1 korona 60 fillér, kötve 2 korona. — *Ujházy László*. A Magyar Nemzet Történelme. Iskolai használatra. Füzve 2 korona 40 fillér, kötve 2 kor. 80 fillér. — *Ujházy László*. A Magyar Nemzet történelme. Középiskolák alsó osztályai számára. I. rész, a harmadik osztály számára. (Engedélyezve 1493/1900. sz. a.) Füzve 1 korona 80 fillér, kötve 2 korona 20 fillér. — *Ujházy László*. Ugyanaz. II. rész. Füzve 2 kor. 40 fill., kötve 2 kor. 80 fillér. — *Bartha József dr.* A magyar nemzeti irodalom története. Olvasókönyvvel. (Enged. 1333/1900. sz. a.) Füzve 5 korona 20 fillér, kötve 5 kor. 80 fill. — *Kiss Ernő dr.* Stilisztika és poétika felsőbb leányiskolák és tanítóképzők számára. (Sajtó alatt). — *Ember Károly és Kovács Pál*. Számtan a polgári és felsőbb leányiskolák I-II. osztályai számára. Füzve 1 korona 40 fillér, kötve 1 korona 80 fillér.

Ezután iskolai iskolások és azokban osztály és tananyagok szerint találjuk csoportosítva az engedélyezett könyveket. A *Társulat kiadványai* *gal vannak meg-

jelölve. A könyvjegyzék III. fejezete az Ijzusági imakönyveket, a IV. fejezet Oktató és gyönyörködtető szívlepképző olvasmányokat sorolja föl, végül találjuk a Népi-íratkák sorozatát.

A kiadóhivatal a következő közlést csatolja a jegyzékhez:

A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala a t. rendelők könyvélmére való tekintetből a jelen jegyzékben felsoroltakra tett megrendeléssel egyidejűleg megrendelt papír-, író- és rajzszerkeket, palatáblákat, palavesszőket stb. készséggel beszerzi.

Továbbá minden, bárki által vagy bárhol hirdetett könyvet, ha tartalma ellen vallás-erkölcsi szempontból kifogás nem tehető, külön tett megrendelésre is szállít.

Nagyerdeemi olvasóink becses figyelmébe ajánljuk e sorainkat. *Ember Károly.*

A katolikus tanítók II. orsz. ünnepi kongresszusa.

A kath. tanítók II. ünnepi kongresszusára jelentkeztek:

A kemencei esperesi körület róm. kath. tanító-egylet részéről:

Vesztlák Ferenc Vámos-Mikola.
Az Ersekujvárvideki róm. kath. tanítók népművelő-egylete részéről:

Tyákos Károly jegyző Vág-Sellye.

Vasák Gáspár alelnök Lajos-Mizse.
Szabó János tanító Udvard,
Saueringer Géza tanító Úrmény,
Péter József az érsekujvári róm. kath. tanító-egylet elnöke Vág-Sellye.

Péter Mária tanítónő Vág-Sellye.

Péter Irén III. é. t. jelölt Vág-Sellye.
Sárdi Péter tanító Marosszentgyörgy.

Sárdi Péterné sz. Boros Róza Marosszentgyörgy.

Féjves János tanító Szombathely.

Fóiczter Kálmán főtanító Körmen.

A szatmár-ugoesamegyei róm. kath. tanító-egylet részéről:

Bodnár Alajos egyl. aljegyző.

Farkas Agoston kántortanító Szajla.

A székesfehérvári róm. kath. tanító-egylet részéről:

Schwarzghard Jakab (harmadmagával) Herezegfalva.

Lasztlók Gyula tanító Előszállás.

A Balassa-Gyarmat-vidéki róm. kath. tanító-egylet részéről:

Willim József igazg.-tanító Balassa-Gyarmat.

Kapás József kántortanító Karancsag.

Szokolaj István elnök Bussa.

A besztercebányai róm. kath. tanító-egylet részéről:

Machovich Izidor egyházmegyei főtanfelügyelő Besztercebánya.

Szmetana Szaniszló egyleti jegyző Besztercebánya.

Luczka Ignác tanító Besztercebánya.

Tata-Kisbér róm. kath. tanító-egylete részéről:

Kisfaludy Mihály kántortanító Környe.

Pásztor Imre kántortanító Kéthely.

A kunszentmiklósi esperesi körületi tanító-kör részéről:

Dudás Lajos tanító Török-Szent-Miklós.

Schmelhausz Dániel tanító Böhönye.

A Poprád-vidéki róm. kath. tanító-egylet részéről:

Joachim József kántortanító Poprád.

Kutor Antal tanító Nagy-Atád.

Kutor Árpád tanító Nagy-Atád.

A pápa esperesi kerület róm. kath. tanító-egylet részéről:

Haydu Lajos kántortanító, egyleti elnök Ugod.

Lakos István kántortanító, egyleti jegyző Pusztagyimóth.

Koltay Alajos tanító Stomfa.

Horák Béla főtanító Láb.

A Párkány-vidéki róm. kath. tanító-egyesület részéről:

Biller
Stompa
Tarák
Hagy
A ki
része
Horvát
Rossics
Záray
A duna
egylet
Erdély
Horvát
Az ujs
egylet
Schloss
Galló
Kovács
Xantus
Ráily-
Pozson
Horvát
Részle
Erdély
Schaff
Német
Sztank
A kün
Nagy
A mög
Kohár
Mihal
Szám
Bertal
Dreisz
Széke
A gy
Ferenc
Józsa
Borka
Pall
Bácsk
föben:
Mlad
Poltze
Stulle
A Po
Horv
Részle
Erdély
Horv
Pápa
Schäp
Néme
Sztan
Kolt
Kör
A kü
Nagy
Süge
része
Goma
Szab
Sikló
Schu
Gráf
Mint
Koh
A kat
jai: a)
jai, b)
a körök
kath. t
tartozó
jelentke

Biller Tivadár egyleti elnök Bátorkeszi.
Stampay János egyleti jegyző Kőbölki.
Tayák Antal főtanító Nagy-Léárd.
Hajdú József ny. tanító Nagy-Léárd.
A kaposvári esperesi kerület róm. kath. tanító-egylet

részéről:

Horváth Pál egyleti elnök Osztopán.
Rossias Géza egyleti jegyző Somogyvár.
Záray Ödön igazgató Arad.
A duna-szerdahelyi esperesi kerület róm. kath. tanító-egylet részéről:

Erdély Ferenc kántortanító Várkony.
Horváth Dezső kántortanító Vasárút.
Az újszász-szolnoki esperesi kerület róm. kath. tanító-egylet részéről:

Schlösser László Abony,
Galló Pál Abony,
Kovács Béla Abony.
Xantus Elek gyak. isk. t. Csik-Somlyó.
Rally-Horváth Ilona tanító O-Becse.
Pozsony-vidéki róm. kath. tanító-egylet részéről:

Horváth József főtanító Pozsony.
Részler Rezső tanító Pozsony.
Erdély Ferenc főtanító Várkony.
Schäffer Alajos főtanító Sz. István.
Németh István főtanító Somorja.
Sztankó Ferenc tanító Tárnok.
A kün-szent-mártoni tanítói kör részéről:
Nagy Géza tanító Kün-Szent-Márton.
A nógrádmegyei tanító-testület részéről.
Koháry János igazg., elnök Kolozsvár.
Mihalicska János tanár Pozsony.
Számord Ignác igazgató Esztergom.
Bertalan Vince tanár Esztergom.
Dreisziger Ferenc tanár és neje Esztergom.
Szöke Sándor tanár, neje és leánya Eger.
A gyergyói róm. kath. tanító-egyesület képviselőiben:
Ferenczi Károly esperes-pléb. Gyergyó-Szt. Miklós.
Józsa Sándor elnök, tanító Gy.-Ditró.
Borika Lajos főjegyző, tanító Gy.-Ditró.
Páll Albert tanító Gy.-Alfalva.
Bácskula-vidéki róm. kath. tanító-egylet képviselőiben:

Mladoniczki Vince esp.-pléb., elnök Bácsujfalu.
Pósta Ferenc tanító Kula.
Stiller Sándor tanító Bács.
A Pozsony-vidéki róm. kath. néptanító-egylet részéről:
Horváth József főtanító Pozsony,
Részler Rezső tanító Pozsony,
Erdély Ferenc főtanító Várkony,
Horváth Dezső főtanító Vasárút,
Párák Antal főtanító Nagy-Léárd,
Schäffer Alajos főtanító Szent-István,
Németh István tanító Somorja,
Sztankó Ferenc tanító Tárnok,
Koltay Alajos tanító Stomfa,
Korák Béla főtanító Láb.
A kün-szent-mártoni tanítói kör képviselőiben:
Nagy Géza tanító Kün-Szent-Márton.
Süged egyházkerületi róm. kath. néptanító-egylet részéről:

Gondos József elnök, tanító Vörs.
Szabady Sándor jegyző, tanító Tótszentpál.
Siklós-vidéki róm. kath. tanító-egylet képviselőiben:
Schuler Károly esperes-plébános Német-Murok.
Gráf József tanító Göresöny.
Mint résztvevő tag:
Koháry János igazgató Inaszó (Salgó-Tarján).

Tájékoztató.

A kath. tanítók II. orsz. ünnepi kongresszusának tagjai: a) a 100-as bizottság és a kath. tanítói tanács tagjai, b) az egyházmegyék és a tanító-egyesületek, valamint a körök küldöttei és c) résztvevő tagja lehet minden kath. tanítói körben működő tanfőnök és ezek hozzátartozói. A 100-as bizottság tagjai is szükséges, hogy jelenkezzenek.

A négy korona tagdíjat minden jelentkező beküldeni köteles.

A rendező-bizottság gondoskodott olesó és kényelmes lakásokról, **egy szoba egy napra 50 kr.**

Az esztergomi rendező-bizottság újabban ismét tanácskozott az esztergomi zárandókatot illetőleg. A jelentések lezárása után a kongresszus esztergomi kirándulására vonatkozólag a bizottság részletes programot tesz közzé. A részvétel költsége utazással és ellátással együtt 3 fnt 50 kr. A kongresszus külön hajóval vagy vonaton utazik Esztergomba és vissza.

Az elszállásolási jegyek és a kedvezményes utazásra szóló igazolványok augusztus első napján szétküldetnek.

A jelentkező tag, ha szükséges, külön igazolványt nyer a *Kassa-Oderbergi* és külön igazolványt a *Magyar államasutakra*, szóval a hirdetett vonalok mindegyikére kieszközli a bizottság a kedvezményes utazást.

Mindennemű megkeresések **«A kath. tanítók II. orsz. kongresszusát rendező iroda»** címre intézendők Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a, *Szent-István-Társulat*.

Tisztelettel kérjük a bejelentéseket, hogy e közlésünket folytatólag eszközölhessük. *A rendező iroda.*

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Meghívó. A Besztercebánya egyházmegyei róm. kath. tanítói egylet breznóbányai köre» rendes őszi közgyűlését folyó évi aug. hó 2-án Alsó-Lehotán a róm. kath. elemi iskola épületében tartja, melyre a teljes című egyleti tagok és a tanúgy barátai tisztelettel meghívotnak. Targysorozat: 1. A közgyűlést 9 órakor a «Veni Sanctes» előzi meg. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt tavaszi közgyűlésről fölvetett jegyzőkönyv közlése és hitelesítése. 4. A beerkezett fontosabb iratok fölolvása. 5. A helybeli kartárs úr által szabadon kidolgozott munkának fölolvása és bírálata. 6. A pályamunkák beszédese. 7. Gunda József benesházai kartárs úr által tartandó fölolvás. 8. A Besztercebánya egyházmegyei róm. kath. tanítók gyermekei számára létesítendő «Tápiintézet» javára a kör által rendezendő hangverseny programját és mikénti keresztülvitelét előterjeszti: Sediba István. 9. «A tanítók házat» és «Eötvös alapot» illető eszmecsere. 10. Indítványok. 11. A régi tisztviselő-karnak leköszönése és újnak választása. 12. A jövő tavaszi közgyűlés helye és ideje. 13. A tagsági díjak befizetése. Kis-Garam 1900. jul. 10-én. *Kröbes: József* körgyületi jegyző. *Sediba István* körelnök.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanító-gyűlés. A verebéli egyházkerület róm. kath. tanítói köre gyűlését f. évi június hó 18-án tartotta meg Verebélyen.

Szentmise után a körtagok az iskola egyik termébe gyűlvén, a «Hymnus»-t énekelték, mit ft. Kovács József úr ker. alesp. tanf. körelnök megnyitója követett, melyben nemzetünk kilencszáz éves multját történeti bűséggel vázolta: vizsgálat alá vette a jelent és irányeszméket mutatott a jövőre. Elvonultatta lelki szeméink előtt apostoli buzgalmú első királyunkat, szent Istvánt, a mint állami létünk alapját — a róm. katolikus hitéletet megteremtette és gyöngéd szeretettel ápolgatva, nevelte: látuk előretekintő bölcsességét, úgy a Germán, mint Bizancz elkerülésében, midőn koronáért II. Szilveszter római papához fordult, hogy nemzete függetlenségét biztosítsa: látuk a kath. vallás fejlődő pillérem szilárdan nyugvó szelid erkölcsi életet ölekezni a hazaszeretettel, melyből bőven táplálkozhatott keresztény tudományunk, művészetünk és közhasznú intézményeink egész sorozatával, jólétünk.

Láttuk továbbá, mint született meg az oltár és tűzhely szeretőinek frigyéből — úgy a nyilvános, mint a magánéletben — ama boldog állapot, mely közmondássá vált s fennem visszhangzott a Kárpátok égbenyúló bérézei és a négy folyó szelében-hosszában: «Extra Hungaricum non est vita, si est vita, non est ita».

Azt is láttuk, mint esőgedez a keresztény vallástól tapálkozó hazaszeretet forrásából ama bámulandó lelki-erő, mely fölemelte és megmentette e dicső maroknyi népet, valahányszor hibái, bűnei, vagy ellenei elnyomták: láttuk mit művelt a szentolvasó Hunyady kardja által és szűz Mária képe, midőn az oltár és tűzhely védelme halált szóró harcok tomboló viharában lekésíté áldott emlékü elődeinket.

Boldog és szenvedéseiben is dicső multunk képen edesen elmerengve, a legszomorúbb jelenre eszméltünk, melynek szennyes árja haldokló századunk közepétől sodorja magával észrevehetőbben nemzet-testünket. Azóta t. i. mióta az anyagi érdek túlságos ápolása megszüte a szellemekről való megelégedkezést s a lelketlen ál-ből-éselőlk gesztó mérvényben szaporodó hada lomtába dobta a hitet.

Állandóan napirenden van az egyházüldözés és a vallás kigunyolásával fennem kerkedik a hitetlenség. Ősi erényünk, az aranytiszta hazaszeretet, talmi hazaszeretettel védlett, a tiszta erkölcsök és erények emek folytan kivestek az emberekből és a mi megvan, az mind csak ezimzetes — miész valódíság. Ezt pedig oly nyomor és szegénység követi, hogy egykor boldog eme hazának fia, más világrészbe kenyszerülnek vándorolni, ott keresvén boldogulásukat.

Ez áramlattal szemben mi a neptanító kötelessége? Isten, hit és annak vallása, meg a hazaszeretet nem elavult eszmék, hanem azon erős alapok, melyeken hazánk kilencz századon át biztosan és minden jeltében bővelkedve nyugodott. Vissza kell tehát tértünk Istenhez, a hithez s a tiszta erkölcs és honszeretet újra lakad s megment a végveszélytől.

E nagy és szent munka keresztülvitelére hivatottak között legelső köze sorolja a neptanítókat s közvetlen tapasztalásból tudja, hogy egyházkerület minden egyes mélyen tisztelt tanítója már eddig is kivette a maga részét, de e nevezetes évfordulón mégis mindnyájukat körveken, hogy nem lankadva ezután sem, ne csak előkészítők, de megállapítói is legyen, Isten segítségével, egy jobb jövőnek.

Eme tartalom-dús, remek beszéd hatását mi sem igazolja fényesebben, mint hogy határozatlan nyomban kimondatott, miszerint az szórul-szóra veendő be a jegyzőkönyvbe. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvassása és egyéb belügyek tárgyalása után az évi 2 kor-társági díj 50 fillérel fölemeltetett. Ez összegből 2 kor, az «Országos kath. tanítói Segélyalapsz. eljárási fordítandó, az 50 fillér a kör kiadásainak fődőzésére marad. Az országos kath. tanítói II. és ünnepi kongresszusra képviselőt küld a kör. Majd a bíráló-bizottság elnöke, ft. dr. Zelenyák János úr terjeszti elő jelentését, melyből kitűnt, hogy a nyolcz pályatételből ötre érkezett 13 munka. Az I. tételre kitűzve volt 1 db. arany pályadíjat Weidenhoffer Emilia kisasszony, verebelyi osztálytanító kapta; ugyane tételnek rövid és szabatos kidolgozásáért 1 db. arany jutalomdíjat kapott Veszely István, besseneyi kántortanító. — A II. tételre kitűzött 1 db. arany pályadíjat Weidenhoffer Ida kisasszony, verebelyi osztálytanító kapta; ugyane tétel szép eszmékben gazdag kidolgozója: Bárczi Gusztáv, melleki kántortanító 1 db. arany jutalomdíjat kapott. — A III. tétel 1 db. arany pályadíjat szintén Bárczi Gusztáv, melleki kántortanító munkája nyerte. — A VII. tételre kitűzött 1 db. arany pályadíjat Kántor István, n.-valk-házai kántortanító kapta. — A VIII. tétel pályadíjat, 1 db. aranyat, szintén Kántor István, N.-valk-házai kántortanító munkája nyerte; ugyane tételnek dicséretes felfogású kidolgozásáért 1 db. arany jutalomdíjat Veszely István, besseneyi kántortanító kapta meg. — A bíráló-bizottság elnöke a fölötti örömet nyilvánítva fejezi be jelentését, miszerint úgy az irány, mint eszme és tartalom tekintetében a mult évtől is jelentékeny haladást tapasztal a tökély felé.

lom tekintetében a mult évtől is jelentékeny haladást tapasztal a tökély felé.

Pályadíjat nyert munkáját fölolvassa: Weidenhoffer Emilia kisasszony e czímen: «A népiskolában használatni szokott fenytékek felsorolása és a legcélszerűbbnek okadatolt kiemelése». — A valóban sikerült mű általános és egyhangú tetszésnyilvánítással fölüljutalmaztatott.

Az idő rövidsége folytán a fölolvassásra méltónak ítélt dolgozatok sapnálattal mellőzésével, még Kántor István olvasá föl pályadíjat nyert egyik munkáját e czímen: «Küzdhet-e és mi módon a tanító már az elemi iskolában is a pálinkaivás ellen?»

A figyelemmel és nagy szorgalommal megírt mű szintén általános tetszéssel találkozott.

A kör-elnök köszönetét nyilvánítja a munkálkodóknak, valamint a bíráló-bizottságnak fáradozásukért — és 1 db. arany pályadíjat ismét kitűz e tételre: «A verebelyi egyházkerület iskoláiban a fiúk és leányok mely képessége taníthatók a legcélszerűbben?»

Ft. dr. Zelenyák János úr, bars-bessei plébános ismét 4 db. aranyat ajánl föl pályadíjui és pedig a következő tételre: «A kath. pap és tanító közötti viszony: mi az oka a netaláni elhidegülésnek?» 1 db. arany. «A szellem- és jellemképzés» 2 db. arany és «Mi a különbség az állami és kath. hitfelekezeti iskola között?» 1 db. arany. — A legközelebbi körgyűlésen az írva-olvasás tanításának legbiztosabb módszerét gyakorlatilag bemutatja Bacsányi Gyula füssi kántortanító. Végül a kör-elnök indítványára a jövő körgyűlés helyéül ismét Verebely jelöltetett meg, mint a kerületben a legalkalmasabb. — Ezzel a tárgysorozatnak vége lévén, a kortagok a pápai világ-himnusz elénekülésével fejezték be ünnepi ülésüket. Veszely István, körgyűlési jegyző.

VEGYESEK.

Kassa egyházmegye főpásztor a tanítókhöz. Bábics Gy. O nagymélt., Kassa egyházmegye főpásztor, legutóbb kibocsátott körlevelében, midőn a 900. évforduló méltó megünneplése iránt intézkedik, buzdító szavakat intéz az egyházmegye papságához és tantestületéhez, hogy a Budapesten és Esztergomban tartandó ünnepségeken és különösen a II. orsz. kath. tanítói kongresszuson minél számosabban megjelenjenek.

Kitüntetés. A kormány hivatalos lapjának a szerkesztőjét Ujvary Béla, ez. főgazdát, a király O felsége királyi tanácsossá a legkegyesebben kinevezte. Kartársi tisztelettel üdvözljük a magas kitüntetés alkalmából az érdemes szerkesztőt.

Egy kath lap a kongresszusért. Laptársunk, az Egerben megjelenő «Katholikus Tanító» «Mindnyájunknak el kell menni» czim alatt megszívlelésre méltó szavakban buzdítja olvasóit, hogy a kath. tanítók II. orsz. kongresszusára minél számosabban jelentkezzenek. Az első kongresszusról szólva ezeket írja: Mi végett hordtuk össze a mult és jelen javait a koronás városba? Növekedésünket akartuk bemutatni azok előtt, a kik kiesingeknek tartottak, hogy legyőzzük a jelölünk elterjeit balvéleményekét és rájalmakat; a minket mozgó eszméknek győzedelmes hatását kívántuk azok elé állítani, a kik eszme nélkül valóknak tartottak minket. És hogy ezt elérhessük, hogy győzelmünkről meggyőzzük őket, azért hívtuk össze a nagy magyar családnak oly sok tagját, azért buzdítottuk a honfiakat tömeges megjelenésre és azért volt akkor is a jelszó: Mindnyájunknak el kell menni... Majd lelkesen hívja föl olvasóit a mostani nagygyűlésen való részvételre s végezetül ezeket írja: Es ha elmegyünk, mi lesz hát a teendők? Megjelenni, örülni, ünnepelni, buzgó fohászban hálát adni a mindenható Szentháromságának; a magyarok Istenének, hogy él a mi nevelésünk és áll a katolikus katedra még. A ki ezt a munka, a lázas törekvések századának végén kevésnek találja, az kiesinyli a mi örömünket és haszontalannak mondja az imádságot, Elő lesz ez az ünneplés, csak igaz legyen. Igaz pedig úgy lesz, ha elvisszük magunkkal lelkünk szebb vonásait: a ko-

moyságot, akkor, ha ott leszünk, mert: M... t... t... hogy kü... t... és tan... A ki saját... köze gy... be köz... és elensé... dalma nap... eszt hem... eszeivel es... hogy örö... a mi kinc... tü... k... k... d... olvad, me... nyilvánkn... **Halal**... irottak ö... barátok m... apa, nagy... nagy sze... let ország... hó 20-40... ságának... szentsége... h... 4 óraker... l... belkésidv... egyházb... j... Túl a... tanítók e... rit hely... irattak: orszá... «A lesuj... gyászba... orszá... **Pály**... nemk... tanfolya... tendó... emberek... ennél n... az, ki a... főmutat... Köte... képzés... tanítás... evben... sodik... berend... fizetés... osatén... pedagó... okmány... vény a... meze... az alul... **Sándor**... **Föl**... exben... a tanít... Eszterg... hazánk... val... ditom... megye... **Ado**... bizotts... kanon...

moyságot, áhitatot és együttélést. Ha ezeket elhozzuk, akkor, ha bármily kevesen is, de igazában mindnyájan ott leszünk. Hozzuk el tehát őket és egy sem hiányozzék, meri! Mindnyájunknak el kell menni... Tudom, hogy tisztelettel fogják vádolni minket. Azt is fogják mondani, hogy különválnak és ellentétet kívánnak teremteni tanítók és tanítók között. Nem ijedünk meg ettől a vádtól. A lényeg a sikereinek ill. örömmünnepe, a ki egy tiszta oltár körül gyűjti ötvártársait, hogy hálaadó áldozatot mutassanak be közös sorsuk Intézőjének: az épp oly kevéssé tüntet és ellenségeskedik, mint az a házaspár, mely aranylakodalmán napján vendégeinek, ölete és fáradaalma gyümölcseivel és vagyonával, nem azért, hogy tüntessen, hanem hogy örömeinek nagyságát kitüntesse. Képviseletük tehát a mi kincsünk: az apostól-király alapította iskolát mentül szebb számban. Ne maradjon otthon senki, a ki a katolikus népiskola ékességéhez csak valamelyes ajánddal is hozzájárul, mert ha nélkül ünnepeit akarunk, elvél, mely nyomot hagyjon a lelkekben, akkor: Mindnyájunknak el kell menni...

Hallalozás. A következő gyászjelentést vettük: Alulírottak úgy a magunk, mint az összes rokonok s jó barátok nevében megtört szívvel jelentjük a példás férj, apa, nagypapa, testvér, vő, apósniak, Mócsy Antáinak, a nagy szent Gergely-rend lovagjának, a tapolezai kerület országgyűlési képviselőjének stb. folyó 1900. évi július hó 20-án, d. u. 123 órákor, életének 59-ik, boldog házasságának 34-ik évében, hosszas szenvedés, a haldoklók szentségének buzgó fölvetéle után történt esőndes elhunytát. A boldogult hült tetemei f. hó 22-én, d. u. 4 órákor fogtak a római, kath. sírkertben örök nyugalomra tetetni. Az engedetlen szentmiseáldozat pedig lelkéidvéért f. hó 23-án reggel 7 órákor lesz a székes-egyházban a Mindenhatóknak bemutatva, Kalocsa, 1900 július hó 20-án. Az örök világság fényeskedjék neki! Túl a síron ismét megismerjük egymást! — A kath. tanítók országos bizottsága nevében az elnökség kószorít helyezett a nagy halott ravatalára a következő fölirattal: «Pótolhatlan tagjának — a katolikus tanítók országos bizottsága». — Özvegéhez meg ezt táviratozta: «A lesújtó veszteségben a legőszintűbben östozkodik a gyászba borult családdal a magyar katolikus tanítók országos bizottsága nevében *Steinberger Ferencz*, elnök.»

Pályázat tanfolyam-hallgatói állásra. A siket-nemük vézei királyi országos intézetében az 1900/1901. tanfolyam elején 6 tanfolyam-hallgatói állás lesz betöltendő. Pályázhatnak oly 30 évet be nem töltött nőden emberek, kik elemi, vagy polgári iskolai tanítói, vagy ennél magasabb oklevéllel bírnak. Elsőbbségben részesül az, ki a tanítás terén gyakorlati eredményt is tud már fölmutatni és a német vagy francia nyelvben jártas. Kötelezettsége: a két évig tartó elméleti és gyakorlati képzés idején a siket-nemük, vakok és képezhető hülyék tanítás- és nevelésmódját tanulni. Javadalmazása az első évben 480 korona és az intézetben teljes ellátás. A második évben valamely gyógy-pedagógiai intézetbe való berendeltetés esetében, néplaniitói fizetés (800 korona fizetés és megfelelő lakpénz). A vizsgálat sikeres kiállása esetén alkalmaztatásra kilitás valamelyik hazai gyógy-pedagógiai intézetben. Az eddigi működést igazoló okmányokkal és esetleg más okmányokkal fölszerelt kérvény a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz címelve, legkésőbb folyó évi július hó 25-ig benvujtandó az alulírt igazgatóságához. Vác, 1900 május 28. *Borbély Sándor* s. k., sn. int. igazgató.

Fölhívas. Azon szeretett kartársaimat, kik 1870. évben az esztergomi kath. tanítóképzőben velem együtt a tanítói oklevelet megszerezték, 30 éves találkozóra Esztergomba f. é. augusztus 15-kére, Magyarország ödes hazánk 900 éves keresztényi nagy ünnepege alkalmazva — lelkesen föl hívom és a biztos megjelenésre bizdítom. *Parók Antal* főtanító, Nagy-Lévárdon (Pozsonymegye).

Adomány. Dr. *Henburger Ferencz* kanonok, a 100-as bizottság egyházi elnöke és Dr. *Waller Gyula* apát-kanonok, esztergomi egyházmegyei főtanfcligyelő, a kath.

tanítók II. orsz. ünnepi kongresszusát rendező bizottság elnöke, egyenkint 100—100 koronát adományoztak a nagygyűlés rendezésének költségeire.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. S. Levél ment. A tévedés ott van, hogy az üzenetet Sz. J. alatt adtuk. — **Gy. J.** Arra az óvársra szükség volt, mert az Irodalmi értesítőben és több tanügyi lapban még csak azután olvasták a reklámot. A lap multjához híven, hűséges alkalmazói óhajunk lenni mindenkör a magyar tanítói kar erkölcsi tekintélyének. És ezt a kötelességet még mások nehezítése áran is híven teljesíteni fogjuk bárkivel szemben is. — **D. F.** A jelentkezést közvetítettük. Üdvözlét. — **B. S.** Attettük az irodához. — **Sz. J.** A bejelentést vettük. Levél megy. — **V. J.** Igen időszerű dolog. Köszönet. — **H. L.** Jónni fog. — **S. J.** Közvetítettük. — **O. J.** Beérkezett. Fölhasználjuk. — **G. J.** Levél ment. — **H. L.** Beérkezett. — **D. L.** 1. Levélben intéztük el. 2. Készséggel teszünk meg mindent a tanító-árva érdekében.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A **nagysuranyi** segédtanítói állásra, mely a Népevelő 27. számában hirdettetett, a pályázat *augusztus hó 10-ig* meghosszabbítottatik azzal, hogy *nőtanítók* is pályázhatnak segédtanítóul. *Uca Károly.* 382 1—1

Nagy-Mácsedi római, kath. iskolánál egy tanítói állás betöltendő. Evi fizetés 600 korona és kilitátásba helyezett 200 korona államségély, butorozott szoba, fűtőanyag. Tannyelv magyar. Kérvények *augusztus 20-ig föl. Báthy Lajos plébános úrhoz* Nagy-Mácséd, Pozsonymegye, küldendők. 397 1—1

A **nagymagyari** (Pozsonymegye) római, kath. iskolához okleveles osztálytanító kerestetik. Fizetése lakásból és 200 frtból áll. Pályázatok *augusztus 10-ig* küldendők *Kudlik János esperes úrhoz* Pozsony-Püspökibe. 391 1—1

1. A **garam-szent-benedeki** (Barsm.) önálló másodtanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: községi pénztárból 314 korona, kántortól ellátás vagy ennek fejében 306 korona és 2 öl fa, államségély 152 korona és 1 szobás lakás.

II. A garam-szent-benedeki plébániához tartozó **Barskovácsi** községben önálló másodtanítói állás betöltendő. Javadalmazása: községi pénztárból 300 korona, államségély 300 korona, kántortanítónál ellátás, egy szoba. Mindkét állásra a kellően fölszerelt folyamodványok f. évi *augusztus 20-ig dr. Haiczl Kálmán plébános* címére *Garam-Szent-Benedekre* küldendők. 387 1—1

Csukárd főközségben kántortanító járandósága: községi pénztárból 660 korona, állami segély 64, stóla és misepénz 50 korona, szántóföld haszonélvezetének évi becsérteke 100 korona, 2 szoba, 1 konyha, 1 istálló, 1 pince. Köteles mindennapi és ismétlő-iskolát vezetni, istentisztelet alatt orgonálni és az egyházi népeneket buzgón ápolni. Tannyelv tót-magyar. Szabályszerű kérvények *augusztus 12-ig* bezárólag, *tanfcligyelő-espereshez* küldendők *Vistokra, posta Bálhony*. Választás augusztus 13-án reggel. Személyes megjelenés ajánlatos. 395 1—1

1. A **vittenczi** (Nyitra megye) római, kath. kántortanítói állomásra jelentkezhetni *augusztus 20-ig*. Jövedelme: 360 korona tanítói (korpótlekon kívül) és 75 korona 60 fillér és 15 korona 12 fillér kántori a községi, 24 m. rozs egy malom és 113 korona 40 fillér egy tőke után, 3 m. hold szántó és rét, 5 m. h. legeltetési és 1/2 urb. áll. után erdőilletőség. Párberből 13 m. rozs, 26 db. csirke. 62 korona 20 fillér alapítványok után, ostay-sütésért 24 korona, stóla 160 korona körül. Uradalomtól

két zenészre és két énekes fiúra 16 m. rozs, 1 $\frac{1}{2}$ m. elejég és 8 korona 18 fillér. Lakása három szoba, konyha, kamra, istálló, kis házikert. Kötelessége egy osztályt tanítani, naponként orgonálni, minden szertartásnál jelen lenni. Választás augusztus 30-án. Csak okleveles magyar-tót tanító és jó zenész jöhet tekintetbe. Oklevéllel ellátott folyamódvány az *iskolaszéknek* nyújtandó be. 390 1—1

II. A vittenezi (Nyitra megye) róm. kat. magyar-tót tanítóknak van 600 korona fizetése (kilátás 176 korona államsegélyre) butorozott szobája, 6 m. főtárgyos faja. Ha magántanítást, zenét előad, szép jövedelmre tehet szert. Köteles egy osztályt önállóan vezetni s az ismételőiskolában tanítani. Oklevéllel ellátott folyamódvány az *iskolaszéknek* címezve augusztus 20-ig küldendő be. Választás augusztus 30-án. 390 1—1

Az egyházfai (Pozsony megye) róm. kath. kántortanító állásra augusztus 31-ig pályázat nyitottik. Ez állással járó javadalmazás: Szabad lakás, mely 2 szoba, 1 kamra, 1 konyha, 1 lakamara és 1 nagy pinczéből áll; azonkívül van 2 tehénre való istálló, 2 sertésöl és körülbelül 300 \square házikert. Mint tanítóknak van 300 frt, 1 öl tűzifa — 14 frt, ismételőiskolaért 30 frt, összesen 344 frt. Mint kántornak 4 magyar hold saját erejével művelendő szántó föld. Stólából 300 frt, templompénztárból 12 frt 60 kr., misعالapítványokból 18 frt 34 kr., szentmisékéért 60 frt, az offeróriumból 10 frt, párbér 90 frt, 70 pozsonyi mérő rozs. E két utolsó tétel alatt jelentkező jövedelmével tartozik a kántor házáknak a községek előjáróinak segédkezése mellett a plébánosét is beszédm. Vegre 5 öl kemény tűzifa. A kántor kötelessége: minden néven nevezendő harangozásról, a köznapokon a szentmise körüli szolgálatokról gondoskodni és esetleg szabad idejében, különösen éjjel a papot betegekhez elkísérni. A tanítási nyelv magyar, de mint kántornak szükségeltetik a tót nyelv tudása is. A pályázók folyamódványukat összes okleveleikkel és eddigi működési bizonyítványaikkal felszerelve, az egyházfai iskolaszékre címezve *fr. Tamasok József eszperes* társaság tanfelügyelőjénél f. é. augusztus hó 31-ig, — mely napon megérkezni fog a választás, — nyujtsák be. A megválasztott új állását szeptember 15-ig tartozik elfoglalni. 383 1—1

Az ipolyszeesei róm. kath. magyar kántortanító állomásra pályázat hirdették. Évi jövedelem 8 magyar hold hasznosára 153 korona 70 fillér, párbér 20 pozs. m. rozs, szena 16 heesi mázsa, tűzifa 2 öl, borpenz 42 korona, ostyasütésért 2 pozs. m. búza stóla öferra 40 korona, alapítványok kamatai 13 korona, passió-énekekért 1 korona, egyháznapiján 1 korona, munkaváltás 28 korona, tandíj 100 korona, ismételő oktatásért 20 korona, államsegély 246 korona. Állást f. évi október 20-án kell elfoglalni, mivel az elhalt kántortanító örökegye a jövedelem élvezetére ez ideig jogosult. Pályázati határidő augusztus 5. Ipolyszeesei u. p. Nagyfalvi (Hont megye) *Sankorits László, plébános.* 377 1—1

A naszvadi róm. kath. tanítói állásra folyó év augusztus 20-ig pályázat hirdették. A tannyelv magyar. Fizetése egy évre 800 korona havi utólagos részletekben és 24 korona fára. A legszükségesebb butorral ellátott szoba. Köteles a 2-ik és 3-ik osztályban tanítani. Novendekort templomba vezetni az istenszolgálatra és ott reájuk figyelni. A gazdasági ismételőiskolában főtárgy tanítani. Pályázhatnak okleveles nőtlen tanítók. Tanév alatt állását el nem hagyhatja. Kérvények az *iskolaszéknek* címezendők. 407 1—1

Komárom megye Gúta mezőváros róm. kath. iskolaszéke augusztus 15-ig pályázatot hirdet 2 tanítói állomásra. Javadalmazás: évi 800 korona, 400 kéve rőzse és butorozott szoba. És egy tanítói állomásra. Javadalmazás: évi 650 korona, 400 kéve rőzse és közös lakás a többi tanítókkal. 399 1—1

Óturan kántortanítói állásra augusztus 30-ára pályázat hirdették. Javadalmazás, mint kántornak: 2 hold 1529 \square szántó, melyeket saját erejével megművelni tartozik, 6 öl kemény tűzifára behordva és fölaprítva, kőszipációból 30 ház után vagy 8 pozsonyi mérő rozs

és 8 iteze olvasztott vaj, templompénztárból 33 korona, alapítványokból 100 kor., stóla 296 kor., egyebekből 70 korona. — Mint tanítóknak: 400 kor. készpénz és 50 pozs. mérő rozs a hitközségtől. Lakása: 2 szoba, konyha, kamara, padlás, pincze, pajta és házikerteske. Kötelessége: templomban mindennap orgonálni, helyi szokás szerint bizonyos ünnepeken figurális miséket adni és egyéb egyházi tevékenéseknél közreműködve részt venni; egy osztályt tanítani, vallásilag nevelni: szóval működni, hogy anyaszentegyházunk magasztaltassék, hezánk és községünk feivirágzottassék. Tanítói nyelv: magyar-tót. Teljesen felszerelt folyamódványok alulírottak *augusztus 23-ikéig* benyújtandók. Pályázati napon személyes megjelenés szükséges. Óturan (Nyitra megye) 1900. évi július 22-én. *Langh Rudolf, eszperes-plébános.* 412 1—1

Prasiecz anyaközségbe tanító kerestetik. Jövedelme: községtől 350 kor., államsegélyből 450 kor. butorozatlan szoba fűtessel. Nemkülönb. **Tordomeszticz főkközségbe. Javadalom: Esztergomból 136 korona, főlevi utólagos részletekben, községtől 414 korona előleges havi részletekben, $\frac{1}{3}$ hold föld, lakás kerttel, szükséges fa. A folyamódványok *augusztus 20-ig főt. Náhlik Alajos plébános* úrhoz (Prasiecz, via Nagy-Tapolcsány) küldendők. 413 1—1**

Madari (Komárom megye) róm. kath. magyar-népv. évi 800 korona pénzfizetéssel, tiszteséges lakással díjazott önálló tanítói állásra augusztus 20-ig pályázat hirdették. Okleveles tanítók, tanítóknak kérvényeket *Meiser-mann Ignác eszperes-plébános*hoz *Bátorköszre* (Esztergom megye) küldjék. 411 1—1

Egri érseki megye.

Edelényben (Borsod) másodtanítói állás megüresedett, arra pályázat hirdették. Jövedelme: 680 korona a hitközségtől, 120 korona államsegély s butorozott szoba. Kötelessége: kezdők és ismételősek tanítása s kántorságban segédkezés. Oklevéllel felszerelt kérvények *főt. Nagy Géza plébános* úrhoz *augusztus 19-ig* küldendők. Privátokból esetleges mellékjövödelem. 410 1—3

Győri püspöki megye.

Gáta nagyközségbe (Moson megye) róm. kath. segéd-tanító kerestetik. Fizetése 700 korona, eszmos szoba és a szükséges tűzifa. Kötelessége: az első osztályt önállóan vezetni, az ismételőiskolát tartani és a kántori teendőben segédkezni. Számíthat meglehetősen mellékjövödelemre. Előadási nyelv: magyar, horvát és német. A kérvények f. é. *augusztus hó 15-ig főt. Léray Pál iskolaszéki elnök-nél* nyújtandók be. 348 2—3

A soproni róm. kath. elemi iskoláknál nyugdíjaztatás folytán megüresedett egy rendes tanítói állomásra ezenel pályázat hirdették. A rendes tanítói állomás 1200 korona évi fizetés, 150 korona lakáspénz, 120 korona drágasági pótlék és 100 korona évtödös pótlék élvezetével, valamint a magasabb fizetési osztályokba való előlépésre és rendes nyugdíjra való jogosultsággal van egybekötve. Az ezen állomásra pályázóktól benyújtandó folyamódványok a tanképesítést s az eddigi tanítói működést, a magyar és német nyelvben való jártasságot, a zenei képzettséget, valamint a családi állapotot igazoló okiratokkal és keresztlevelel szabályszerűen felszerelve 1900 évi *augusztus hó 10-ig* a soproni róm. kath. konvent elnökéhez, nagys. *Schwartz Miklós dr.* úrhoz (Sopron, Új-utca 5. sz.) küldendők be. Megjegyzendő, hogy a rendes tanítói állomás választás után három évi próbaidő föntartásával (mely idő azonban sikeres szolgálat esetén, úgy az ötöd éves pótlék, mint a jogosult nyugdíj tekintetében beszámíttatik) fog betöltetni. A soproni róm. kath. iskolaszéknek 1900 évi július hó 2-án tartott üléséből. *Póda Endre, elnök.* 338 2—2

Környei (Komárom megye) magyar-német tannyelvű, róm. kath. népi-kolánál az osztálytanítói állás betöltendő. Fizetés 800 korona, butorozott szoba, 8 méter rőzsefa, 10 korona kertilletmény. A kántorságban való segédkezhetés és személyes megjelenés előnyben részesít. A kérvények *augusztus 5-ig az iskolaszék elnökének* címezve küldendők. 374 2—2

Kalocsai érseki megye.

Mateovics községben Ilma pusztán egy tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 600 korona készpénz, egy szoba, konyha és kamrából álló lakás, fűtés és 250 ööl föld használatra. A folyamodványok folyó év szeptember 1-ig **Tormási Gábor** esperes úrhoz *Katymárra* küldendők. 385 1—1

Kassai egyházmegye.

Zsalobina (Zemplénmegye) róm. kath. kántortanítói állomásra. Jövedelme: a hitközségtől 200 korona, 12 szeker tüzifa befuvározva, 15 köből rozs, mint pábér, 32 korona stóia és 2 hold szántóföld. Államsegély 336 korona. Lakás házikerttel. Pályázati határidő *augusztus 11. Szémán János*, iskolaszéki elnök. 404 1—2

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **békes-csabai** róm. kath. hitközség önálló tanítói állomásra pályázatot hirdet. Fizetése a hitközségtől 1000 korona, 3 szobából álló lakás a hozzá tartozó melléképületekkel. Köteleessége: a mindennapi iskolán kívül a tornát, esetleg külön díjazás mellett az ismétlősöket is tanítani. A tanyelv magyar. Pályázati határidő *augusztus 1.* Az egy próbaévre választott tanító állását szeptember 1-én tartozik elfoglalni. Kérvények főtisztelendő **Nemeskegy Andor** plébános, egyh. elnök úrhoz küldendők. 341 2—2

A **margitai** róm. kath. plébániához tartozó s Szilágy-megyében fekvő Paczalusa fiókegyháznál kántortanítói állásra pályázatot nyitok. Javadalom: a hitközségtől 500 korona. Egyházmegyei segély 100 korona. 2½ kat. hold beltelek használata s szabad lakás. Okleveles pályázók kérvényeiket f. év *augusztus 20-ig* alulirothoz küldjék. Az állomás azonnal elfoglalandó. **Margita**, Bihar-megye, **Sperk József**, esperes-plébános. 381 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **tyerchovai** (Trencsénm.) államilag segélyezett róm. kath. iskolához segédtanítói állásra pályázat hirdettek. Évi jövedelem: 944 korona készpénzben, 4 ööl fa 56 korona értékben, tehát összesen 1000 korona és egy lakszoba. Pályázhatnak magyar és tót nyelvet bíró okleveles tanítók vagy tanítónők. Pályázati határnap *augusztus 7-ke*. A kérvények az alulirothoz küldendők. **Peiczmann János**, iskolaszéki elnök. 339 2—2

Farkasdon (p. h. Nyitra-megye) egy róm. kath. tanítói állás megüresedett. Fizetése: 700 korona, egy butorozott szoba fűtéssel. Köteleessége a tanulókat istentiszteletra vezetni; egy tanterem növendékeit s az ismétlős leányokat tanítani, valamint az egész iskola leány növendékeit a női kézimunkára oktatni. Szabályszerűen, oklevéllel felszerelt kérvények *július 31-ig* a *Jákosi* róm. kath. iskolaszéki elnökhöz küldendők. 384 1—1

Dohnyanban (Trencsénmegye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat folyó év *augusztus 21-én* megtartatik. Jövedelme: 12 pozs. mérő vegyes gabona; 6 ööl tüzifa, melyből a tanterem is fűtendő; 600 ööl első osztályú szántóföld; házikert, lakás. Készpénzben 580 kor. 48 fillér; buesztatásért a temetéseknél körülbelül 24 korona. Tót és magyar nyelvben, valamint a kántori teendőkben jártas és okleveles pályázók az *iskolaszéki elnökénél* jelentkezzenek. 378 1—1

Pannonhalmi egyházmegye.

A **győr-csanaki** róm. kath. iskolához okleveles tanító vagy tanítónő szükséges. Fizetése 600 korona havi részletekben (200 korona államsegélyért a folyamodás bé van terjesztve), egy butorozott szoba fűtéssel. Egy osztályt önállóan tanít, vasár- és hétköznapokon templomba kísér, rájuk felügyel. A kántori teendőkben és az ismétlők oktatásában segít. Jelentkezés *augusztus 1-ig plébániái hivatalnál Csanak*, u. p. *Ménfő*. 340 2—2

Pécsi egyházmegye.

A **duna-kömlödi** (Tolna-megye, postahely) róm. kath. iskolaszéki egy megüresedett *osztálytanítói* állomásra

f. év *augusztus 15-ig* pályázatot hirdet. Fizetése: 700 korona havi részletekben, butorozott szoba fűtéssel. Kötelezettsége: az első vegyes osztályt önállóan vezetni és a felsőbb osztályú leányokat kézimunkára tanítani. Tanyelv német-magyar. Főszerelet kérvények az *iskolaszéki elnökhöz* küldendők. 403 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **karári** (u. p. Kis-Terence, Nógrádm.) róm. kath. iskolánál újonnan szervezett másodtanítói állomásra 1900. évi *augusztus 9-ére* pályázat hirdettek. — Javadalma: államsegélyből 700 korona, a községtől 100 kor. és lakás. **Gradner Antal** plébános, iskolaszéki elnök. 347 2—2

Rózsalehotai (Nógrádmegye) róm. kath. tanítói állásra *augusztus 5-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: lakás, négy hold szántó, egy holdat a hívek munkáinak consipatió. 13 hektó rozs, tandij ismétlőkkel együtt 151 korona 62 fillér, 10 ööl fa, melyből a tanterem is fűtendő, államsegély 390 korona. Köteles vasár- és ünnepnapon litániát vezetni. Tanyelv: tót-magyar. Dívény, Nógrádmegye, 1900 július 18. **Szokolovszky Benze**, plébános. 380 1—1

Az **óvizi** róm. kath. fiókközség kántortanítói állomására *augusztus 30-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: a) a magas erdőkinestár mint kegyúrtól 420 kor., vallásoktatásért 105 kor., irodai átalány 8 kor. 54 fillér, 54 ürkölméter kemény tüzifa, ez idő szerint rolnálva 190 korona 08 fillérrel (a kinestár jogának főtartásával a tüzifának természetben való beszállítására): az iskola fűtésére 36 ürkölm. tüzifa; 280 ööl belsőkert élvezete 6 korona, 1 hold 1195 ööl rét élvezete 24 korona. b) *Oviz* községtől 50 korona, beiratkozáskor egy-egy gyermektől a 40 fillér, 20 korona, stóla-jövedelem 20 korona; összesen 843 korona 62 fillér, a fenti 36 méter tüzifa értékén s a szabályszerű korpótlékon kívül a tanítói lak áll 3 szoba, konyha, éléskamra és pinczéből. Tanyelv német-magyar, de kívánatos a tót nyelv bírása is. A megválasztandó az ismétlő iskolában is köteles tanítani. Végleges kinevezésre csak nyilvános iskolánál véglegesen alkalmazottak számíthatnak. Ideiglenes alkalmazásban levők, vagy kik még alkalmazva egyáltalán nem voltak, csakis egy próbaév leteltével számíthatnak végleges kinevezésre. A kérvények a nm. földmívelésügyi minisztériumhoz címezve *Secdlőre* (Szepes-megye) alulirothoz intézendők. **Stromp József**, plébános, iskolaszéki elnök. 379 1—1

Szatmári egyházmegye.

A **Népmvelő 26-ik számában** hirdett barlafalusi kántortanítói állomásra a pályázati kérvények beadásának határideje f. év *augusztus 20-ig* meghosszabbítottak. 388 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **csákvári** róm. kath. fiúiskolához egy osztálytanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma 700 korona évi fizetés és egy butorozott szoba fűtéssel. **Rácz Endre** plébános, iskolaszéki elnök (Csákvár, Fejérmegye). 342 2—2

Duna-Adony (Fehérmegye) nagyközségben segéd-kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetés: 800 korona, lakásul butorozott szoba takarítással, ágynemű nélkül; fűtésre egy ööl keményfa vágatással. Köteles osztályát, valamint az ismétlősöket tanítani, kántorságban segédkezni, sőt önállóan működni. Okmányokat főtisztelendő **Csöngedy Gyula** plébános úrhoz küldeni. Pályázati határidő *augusztus 15.* 389 1—1

A **Népmvelő 30-ik számában** 335. tét alatt tévedés történt, a mennyiben **Sárosd** községbe segédtanítói és nem segédtanítói állomásra szól a pályázat. 335 1—1

Bakony-Sárkány (Fehérmegye) segédtanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetés egy évre: 500 kor. a községi pénztárból, míg róm. kath. jellegű az iskola, 76 korona a püspöktől, 26 kor. papérez és szabad lakás. Szükséges: oklevél, magyar és német nyelv. Köteles a kántortanítónak segédkezni a kántori teendőkben és az ismétlősök tanításánál. Az állomás *szeptember 1-én* el-

fejtaláló. Folyamodvány az *iskolaszéki elnökségtől* nyugtató helyben. 386 1—1

Iszka-Szent-György (Fejérmegye) róm. kath. magyar tanyművi nevelőiskolájába osztálytanító kerestetik. Fizetése 10 óra 600 korona, havonként pontosan fizetve, lakásul egy butorozott szoba elegendő fűtőanyaggal. Pályázati határidő *augusztus 25.* Kepeződészek és nőtanítók is pályázhatnak. A kántorságban jártas előnyben részesül. *Iszka-Szent-György, 1900 július 26. (u. p. Moha.) Horváth Sándor, püspöki, iskolaszéki elnök.* 409 1—1

Szepesti püspöki megye.

Haraszt (u. p. Szepes-Körtvélyes, Szepesmegye) litván róm. kath. kántortanító állomásra pályázat hirdetés. Jövedelmén 1000 korona, tanítási nyelvi: tot. Folyósítást nyújt *Mogy László, lelkész.* 405 1—3

Szombathelyi egyházmegye.

A sághi (Vas megye) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázatot hirdetünk. Fizetése 836 korona és butorozott szoba. Határidő *augusztus 15.* *Iskolaszéki.* 408 1—1

Novara (Zala megye) kath. osztálytanító kerestetik. Fizetés 250 frt havi részletekben, ismétlésök után 20 frt körül, egy butorozott szoba fűtés és takarítással. Kántorságban segédkezni kell. Kérvények *augusztus 18-ig* feltétlenül *Tornyos Gábor* esperes-püspök, iskolaszéki elnök címére küldendők. 406 1—1

A Mikefa-i kath. főegyházi tanítói állásra pályázatot hirdetjük. Jövedelme: lakás és melléképületeken kívül 300 frt, részint készpénz, részint terményekben. Korpótlak az államtól. Ezenkívül 100 frt fizetés-javítás az államtól kifizetésre van bevezetve. Tanítónak is pályázhatnak. Kérvények fűtést, *Tornyos Gábor* esp. püsp. iskolaszéki elnök címére *Novára* (Zalam.) küldendők *aug. 18-ig.* 406 1—1

Váci egyházmegye.

Pilis (Pest megye) róm. kath. iskolaszék osztálytanító kerestetik. Jövedelmén 720 korona, államszolgálat 80 kor., temetési stóla és gyermekek beiratása 100 korona. Újnap és vasárnap litania tartatik, 2 szoba, konyha, udvar, csúszka okleveles pályázók kérvényeiket *iskolaszéki* elnök *augusztus 12-ig*, választás ezen a napon tartatik, személyes megjelenés szükséges a választásnál. 394 1—2

Veszprémi egyházmegye.

Deghre (Veszprémmegye) 300 korona fizetés, mosás és ágyneműn kívül teljes ellátással helyettes kántortanító kerestetik, ki a kántorságban teljesen jártas. Oklevél nem feltétlenül szükséges. Szíves megkeresések *Csukly S. Zoltán* kántortanítóhoz küldendők. 393 1—1

A **szeptemberi** róm. kath. iskolához egy osztálytanító vagy tanítónő kerestetik. Kötelessége az egyik tanteremben a gyermekeket tanítani, szentmisére rendszeresen elvezetni, a vasárnapi tankötelesek tanításánál közreműködni, esetleg a kántori teendőkben segédkezni. Fizetése egy polgári évre 800 korona, külön butorozott szoba fűtessel. Kérvények *augusztus 10-ig* aláírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állomást a megválasztott tanító szeptember 1-én tartozik elfoglalni. *Szeptember, 1900 július 19. Újnap Márton püspök, iskolaszéki elnök.* 393 1—1

Ugod (Veszprémmegye) osztálytanító-állásra pályázatot hirdet. Fizetése 800 korona és szoba. Teendője: tényleges és ismétlő iskolát, oktatni, tanköteleseket templomba vezetni, rájuk felügyelni, a kántoriakban segédkezni. Kérvények az iskolaszékre *ezimeze fűt.* *Alasi Mihály püspök úrhoz július végeig* küldendők. *Hunde Lajos, kántortanító.* 392 1—1

A lépcsényi püspökhoz tartozó **Bozsok** községben a róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetjük. Jövedelmén: két szoba, konyha, kamara, istálló és házikert, 20 magyar hold szántóföld egytagban, minden házaspár után 1/2 mérő rozs és 30 fillér. A párok száma 45. Cselédektől 1 korona. Tandíj rendes tankötelesek után evnegyedenként 60 fillér, tankötelek 45.

ismétlőktől fejenként 1 korona. Alapítványból évenként 128 korona, temetés után 50 fillér. A választás *augusztus 9-én* fog Bozsokon megtartatni. A földök után járó adót a kántortanító fizeti. *Dobay Vincze, lelkész.* 400 1—1

A **somogy-szilli** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy osztálytanítói állásra. Pályázhat róm. kath. magyar, nőtlen, okleveles tanító, ennek hiányában képezdevezetett is elfogadjatik. Amannak évi díja 800, emennek 600 korona biztosítottak polgári évre, a szükséges butorozattal ellátott padlós szoba fűtés és jumiú végéig tartó tisztogatással — ágynemű nélkül. — A megválasztott munkénti díjazása és teendője a díjlevelben lesz elsorolandó. Előnyben részesül a ki eredeti bizonyítvánnyal pályáz és a ki a kántori teendőkben tud segédkezni. Határidő *augusztus 16.* Tanév kezdete szeptember 1-én. Tanító alatt máshová pályázni nem lehet. A kérvények és bizonyítványok az *elnökségtől* címzendők. Szill, 1900 július 16. *Csizmadia Ignác, kántortanító.* 398 1—1

Ajánlás. Róm. kath. tanítónő jó oklevéllel, jó munkai bizonyítvánnyal ajánlkozik iskolához. Cím: *«Pavlovics»* poste restante *Ungvár.* 401 1—1

Ajánlás. Róm. kath. tanítónak ajánlkozom. Bizonyítványom kitűnő. Szíves ajánlatok a kiadóhivatálba *«Szeptember»* címre kéretnek. 371 2—2

Zeneművek. Ujdonságok.

Zongorára 2 kézre: Induló-album (15 ind.); Tánc-album (25 old.); Szalon-album (30 old.); Opera-album (6 operai); Concert-album; Strauss-album (40 old.); Magyar tánc-album (11 db).
Darábja 60 kr. — Brahms: Cziganydalok 1 frt. — Beethoven: Összes kisebb szonátái 60 kr. — Liszt: Magyar ábránd 1 frt 80 kr. — Czerny: 100 gyakorlat 60 kr. — Erney József: Zongora iskola (magyar szöveg) I. és II. füzet 3 frt. — „Taschencomersbuch” 222 dal zongorára szöveggel 75 kr. — „Buch der Lieder” gyűjtemény diszkotéslen 234 dal zongorára 2 frt 50 kr. — Zongorára 4 kézre: Diabelli: Kisebb szonáták 60 kr. — és „Szonátái” is 60 kr. — Ruthardt: Tanító és tanítvány 90 kr. Induló-album 90 kr.
Orgona-művek: lap márt (39.) számában vannak hirdetve.

➔ Olcsó fajbaromfiakat és fajgalambokat közvetítünk. ➔

„Hirdető Szalon” — *Kiadóhivatala*
Budapest, I., Fehérvári-út 40.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.